

dr. Jernej Štromajer

Kdo ima (in kdo nima) sedeža v slovenskem parlamentu?

Neenake demokracije

Kolofon

Izdavač:

Friedrich-Ebert-Stiftung
Pisarna za Hrvaško in Slovenijo
Praška ulica 8
HR-10000 Zagreb

Odgovornost:

Sonja Schirmbeck

Kontakt:

office.zagreb@fes.de

Prevod:

Urška Konzak

Oblikovanje:

Bestias

Oblikovanje naslovnice:

Bestias

Tisk:

Kvik print

Stališča, izražena v tej publikaciji, odražajo osebna mnenja avtorjev in niso nujno skladna s fundacijo Friedrich-Ebert-Stiftung. Publikacije Friedrich-Ebert-Stiftung se ne smejo uporabljati za namene volilne kampanje.

September 2025.

© Friedrich-Ebert-Stiftung, e.V.

ISBN 978-953-8376-35-1 (tiskana izdaja)

ISBN 978-953-8376-36-8 (elektronska izdaja)

Podrobnejše informacije o tej temi lahko najdete na:

➤ www.fes.de/publikationen

dr. Jernej Štromajer

Kdo ima (in kdo nima) sedeža v slovenskem parlamentu?

Neenake demokracije

Kazalo

Splošni pregled	4
Prenizko zastopana mladina in potreba po strukturnih spremembah	5
Strukturne ovire za višjo udeležbo mladih žensk in izobraževanje kot vstopna ovira	6
Tipična poklicna in družbena skupina slovenskih poslancev	8
Zaključek in priporočila	10
K bolj reprezentativnemu parlamentu	11
Viri in literatura	12

Splošni pregled

Državljeni Republike Slovenije izvolijo svoje predstavnike, tj. odločajo o sestavi Državnega zbora RS, s splošnim, enakopravnim, neposrednim in tajnim glasovanjem. Državni zbor sestavlja 90 poslancev, vključno s poslancema italijanske in madžarske narodne skupnosti. Izvoljeni poslanci so organizirani v poslanske skupine.

Ta študija analizira sestavo parlamenta v septembru 2025, na podlagi izidov volitev v aprilu 2022 in sprememb med mandatom (predvsem zaradi sprememb članstva poslancev v parlamentarnih skupinah ali zaradi imenovanja ministrov vlade).

Volilni sistem dodeljuje 88 poslanskih sedežev na ozemlju Slovenije, dodatna dva sedeža pa sta rezervirana za predstavnika italijanske in madžarske narodne skupnosti. Poslanci so izvoljeni na splošnih volitvah na podlagi enakopravnega, neposrednega in tajnega glasovanja. So predstavniki vsega ljudstva in niso vezani na nobena navodila. Volitve v Državni zbor razpiše predsednik republike. Če mandata ne prekinejo predčasne volitve, mandat poslanca

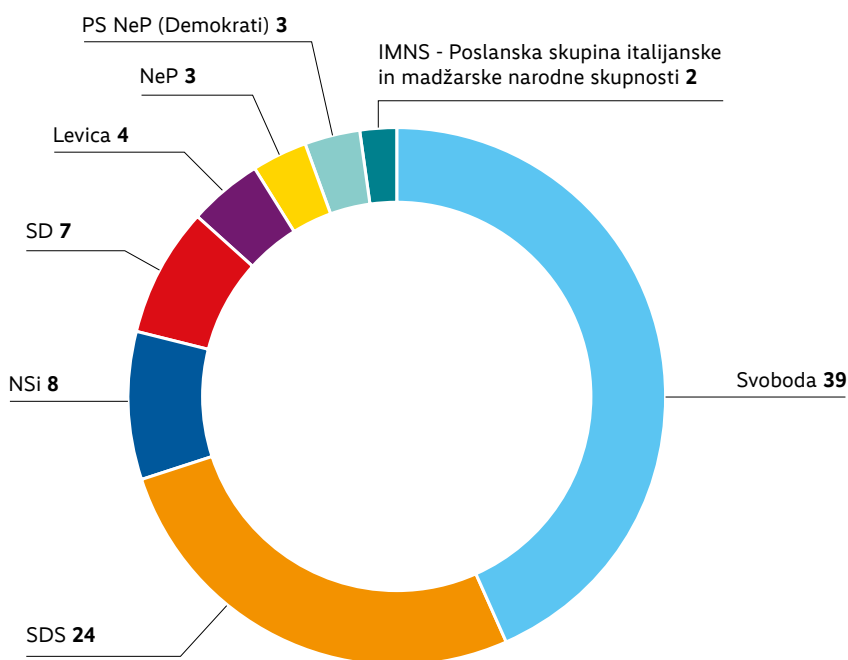
traja štiri leta. Vsak državljan, ki je dopolnil 18 let in ima ustrezno pravno sposobnost, je lahko izvoljen za poslanca Državnega zbora.

Od 1. septembra 2025 je največja parlamentarna skupina stranke Gibanje Svoboda s 39 poslanci, sledijo ji Slovenska demokratska stranka (SDS) z 24 poslanci, Nova Slovenija (NSi) z 8 poslanci, Socialni demokrati (SD) s 7 poslanci, Levičica z 4 poslanci in več drugih manjših skupin ter nepovezanih poslancev: 3 nepovezani poslanci, PS nepovezanih poslancev (Demokrati) s 3 poslanci in Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti (IMNS), ki zastopa italijansko in madžarsko manjšino, z 2 poslancema.

Podatki Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) za leto 2024 bodo uporabljeni za pregled zastopanosti v primerjavi s splošnim prebivalstvom. Takšna primerjava lahko ponudi vpogled v zastopanost različnih družbenih skupin v slovenskem parlamentu. Starost poslancev v demografiji se upošteva na podlagi sestave Državnega zbora septembra 2025.

Sestava Državnega zbora RS glede na stanje septembra 2025

Slika 1

Prenizko zastopana mladina in potreba po strukturnih spremembah

Prvi korak te analize je pregled starostne sestave Državnega zbora Republike Slovenije. Kot je razvidno iz slike 2, so bili na volitvah v Sloveniji leta 2022, za razliko od nekaterih sosednjih držav, izvoljeni zgolj trije poslanci, mlajši od 30 let. Najmlajši izvoljeni poslanec je bil na dan volitev star 22 let. Kljub temu je ta starostna skupina močno podzastopana.

Po podatkih SURS je število državljanov, starih od 18 do 29 let, dovolj veliko, da bi upravičevalo 26 sedežev v parlamentu. V resnici pa imajo le 3 sedeže. Statistično to pomeni, da je generacija, mlajša od 30 let – ki jo pogosto imenujemo »prihodnost države« –, podzastopana za 23 poslancev. To predstavlja znatno vrzel v zastopanosti in kaže, da se mladi v Sloveniji na parlamentarni ravni soočajo z demokratičnim primanjkljajem udeležbe.

Druga starostna skupina, državljani v starosti od 30 do 44 let, ima na podlagi podatkov SURS idealni delež 17 poslancev. V sedanjem parlamentu tej starostni skupini pripada 15 poslancev, kar pomeni zgolj rahlo podzastopanost za 2 sedeža. To kaže, da so prebivalci srednje starostne skupine sicer bližje enakopravnosti, vendar ostajajo nekoliko pod svojo demografsko težo.

Največji delež sedežev imajo poslanci, stari od 45 do 59 let, ki jih je v zakonodajnem telesu trenutno 44. Po podatkih SURS bi ta skupina idealno morala imeti le 19 sedežev. To pomeni, da so prekomerno zastopani s kar 25 poslanci. Zato lahko sklepamo, da v slovenskem parlamentu prevladujejo posamezniki v poznih 40. in 50. letih, kar daleč presega njihov sorazmerni delež v prebivalstvu.

Nazadnje, starostno skupino 60+ zastopa 28 poslancev, kar točno ustreza njihovemu idealnemu sorazmernemu deležu 28 sedežev. To je torej edina starostna skupina, ki je zastopana v skladu z demografsko strukturo slovenskega prebivalstva.

Z vidika političnih strank predhodni podatki kažejo, da so poslanci, mlajši od 30 let, razpršeni po različnih ideoloških taborih, pri čemer se nobena stranka jasno ne pozicionira kot nosilka zastopstva mladih. Nasprotno pa starostna skupina 45–59 prevladuje v vseh parlamentarnih skupinah, kar zagotavlja, da politične prioritete v veliki meri odražajo skrbi te demografske skupine. Na podlagi teh ugotovitev bi lahko sklepali, da bi morebitno pomlajevanje slovenskega parlamenta zahtevalo sistemske spremembe v strategijah izbire kandidatov in pridobivanja članov strank, saj sedanj sistem močno favorizira starejše starostne skupine.

Idealna zastopanost glede na podatke SURS

Slika 2

starost	sedanja sestava parlamenta			idealna zastopanost			podzastopanost / nadzastopanost		
	sedeže	moški	ženske	idealna	moški	ženske	skupaj	moški	ženske
pod 30	3	2	1	26	13	13	-23	-11	-12
30-40	15	13	2	17	9	8	-2	4	-6
45-59	44	21	23	19	9	10	25	12	13
60+	28	22	6	28	12	16	0	10	-10

Strukturne ovire za višjo udeležbo mladih žensk in izobraževanje kot vstopna ovira

Slovenska zakonodaja v skladu z ustavnimi pravicami prepoveduje diskriminacijo na podlagi spola. Čeprav določa spolne kvote na kandidatnih listah, volilni sistem ne zapoveduje uporabe sistema zadrge. Zato imajo politične stranke tudi posebne notranje ukrepe za povečanje zastopanosti žensk.

Glede na podatke SURS ženske predstavljajo približno 50,7 % prebivalstva, kar bi v idealnem primeru pomenilo 46 poslank od 90 članov Državnega zbora. V resnici pa v parlamentu sedi le 32 žensk, kar predstavlja 36 % vseh poslancev. To kaže, da so ženske v slovenskem parlamentu še vedno premalo zastopane, zlasti v mlajših starostnih skupinah.

Pri pregledu starostne strukture poslank je bila izvoljena le ena ženska, mlajša od 30 let, dve ženski pa sta pripadali starostni skupini od 30 do 44 let. Večina poslank, skupaj 23, je v starostni skupini od 45 do 59 let, šest žensk pa je starih 60 let ali več. To kaže na jasno prekomerno zastopnost žensk srednjih let v primerjavi z mlajšimi skupinami, kar kaže, da se mlade ženske soočajo z dodatnimi ovirami pri vstopu v parlament.

Glede na sestavo po strankarskih družinah se slika precej razlikuje. Skrajna leвица ima najvišji delež žensk, in sicer 50 odstotkov, čeprav to v absolutnih številkah pomeni le dve poslanki. Tudi liberalci se relativno dobro odrežejo, saj je od 39 poslancev 18 žensk (46 odstotkov), med njimi ena mlajša od 30 let in dve v starosti od 30 do 44 let, kar kaže, da ta stranka raje imenuje mlajše ženske. Nasprotno pa imajo stranke levega in desnega centra nižji delež žensk, in sicer 29 oziroma 25 odstotkov, in nimajo predstavnic, mlajših od 30 let ali v starostni skupini od 30 do 44 let, kar kaže, da te stranke raje imenujejo starejše ženske. Nepovezani poslanci imajo podobno nizek delež žensk, in sicer 25 odstotkov.

Na podlagi teh podatkov lahko sklepamo, da so politične priložnosti za mlade ženske skoncentrirane v strankah leve in liberalnega spektra. Ženske, mlajše od 30 let, imajo zelo majhno verjetnost izvolitve, razen če jih predlagajo stranke, ki si aktivno prizadevajo za uravnoteženo zastopnost spolov med mlajšimi kandidati. V parlamentu prevladujejo ženske srednjih let, kar odraža strukturne ovire za sodelovanje mlajših žensk v slovenski politiki.

Delež žensk glede na starost in strankarsko skupino

Slika 3

	Skupno	Število poslank	Delež žensk	Ženske pod 30	Ženske 30–44	Ženske 45–59	Ženske 60+
Skrajna leвица	4	2	50%	0	0	1	1
Leva-sredina	7	2	29%	0	0	2	0
Liberali	39	18	46%	1	2	11	4
Desna-sredina	32	8	25%	0	0	7	1
Drugo (nepovezani)	8	2	25%	0	0	2	0
Skupaj	90	32	36%	1	2	23	6

Glede na raven izobrazbe lahko slovenski parlament v obdobju 2022–2026 opišemo kot primer »diplomske demokracije« (Bovens / Wille 2017). Skupaj le 15 poslancev (17 %) nima visokošolske izobrazbe, medtem ko jo ima 83 % poslancev. Natančneje, 14 poslancev (16 %) je končalo le srednješolsko izobraževanje, en poslanec (1 %) pa je končal kratki terciarni študij.

Med tistimi s terciarno izobrazbo jih ima 16 (18 %) diplomu, 52 (58 %) magisterij ali enakovredno izobrazbo, sedem (8 %) pa doktorat. To potrjuje prevlado visokih akademskih kvalifikacij pri dostopu do parlamentarnih funkcij v Sloveniji.

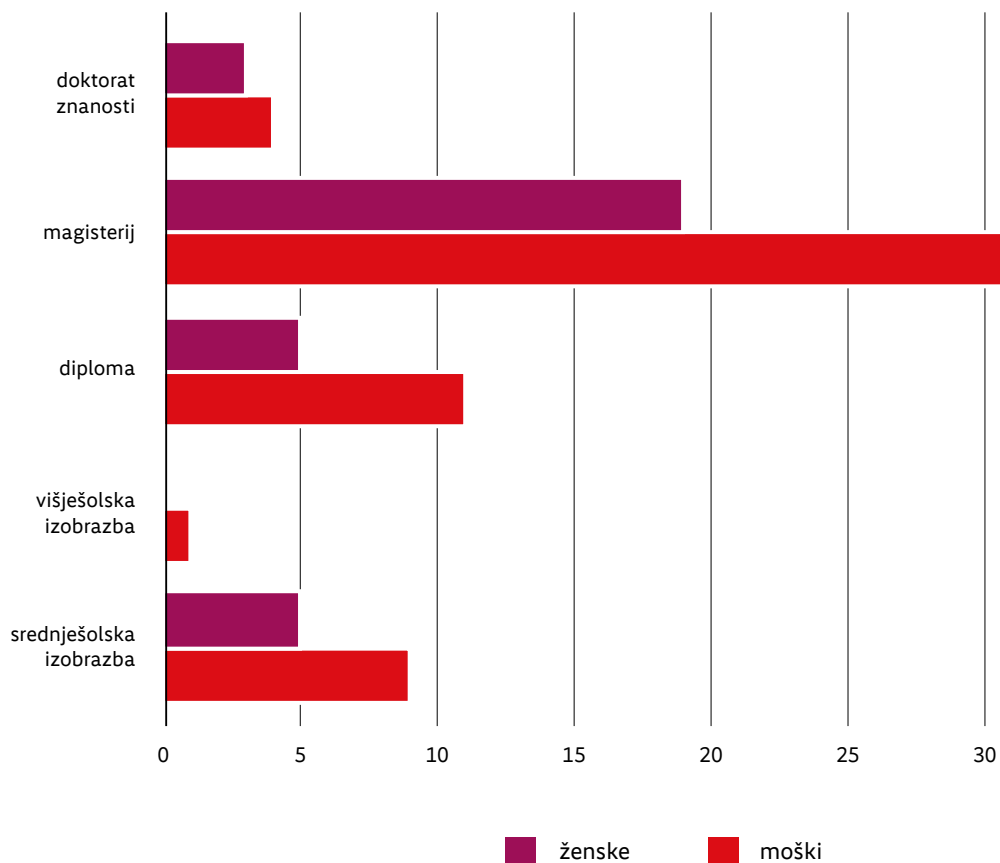
Kot je bilo pričakovati v obdobju inflacije akademskih nazivov, so ženske v povprečju nekoliko bolj izobražene kot moški. Kar zadeva terciarno izobraževanje, ima 59 % poslank magistrski ali enakovreden naziv v primerjavi z 57 % poslancev. Na doktorski ravni ima 9 % poslank doktorat ali enakovredno izobrazbo, kar je dva odstotka več kot pri poslancih. Nasprotno pa so ženske nekoliko manj zastopane med poslanci z diplomu: 16 % v primerjavi z 19 %

moških. Nazadnje, 16 % poslank ima le srednješolsko izobrazbo, kar je nekoliko več kot pri poslancih (12 %).

Ti podatki skupaj kažejo, da ima dosežena izobrazba pomembno vlogo pri zastopanosti v slovenskem parlamentu. Kot v mnogih drugih evropskih državah so kandidati z višjo akademsko izobrazbo, zlasti z magisterijem, v izbirnem postopku in volitvah v veliki večini v prednosti.

Sestava parlamenta glede na izobrazbo in spol

Slika 4

Tipična poklicna in družbena skupina slovenskih poslancev

Slovenski poslanci podobno kot pri izbrazbi večinoma prihajajo iz višjih poklicnih skupin. Njihovo poklicno ozadje pred vstopom v parlament je bilo razvrščeno po Oeschevi klasifikaciji, kot je prikazano spodaj. Po tej klasifikaciji v slovenskem parlamentu v obdobju 2022–2026 prevladuje višja storitvena skupina, ki vključuje strokovnjake, akade-

mike in menedžerje. Od 90 poslancev jih 53 pripada tej skupini. Nadaljnjih 20 poslancev pripada nižjemu razredu storitvenih poklicev, medtem ko je le 12 poslancev mogoče razvrstiti med kvalificirane delavce. Poleg tega le 5 poslancev prihaja iz skupine lastnikov malih podjetij.

Oescheva klasifikacija družbenih razredov

Slika 5

	zaposleni			samozaposleni	
	administrativna delovna logika	medčloveška delovna logika	tehniška delovna logika	neodvisna delovna logika	
višji storitveni razred	višji menedžerji računovodje, visoki uradniki ministrstev, strokovnjaki za oglaševanje in podobno	sociokulturni strokovnjaki srednješolski učitelji, zdravniki, univerzitetni profesorji	tehnični strokovnjaki inženirji, strokovnjaki za informacijsko tehnologijo	samostojni poklici odvetniki, praktični zdravniki, samostojni svetovalci	veliki delodajalci menedžerji, lastniki podjetij, veliki kmetje
nižji storitveni razred	nižji menedžerji usposobljeno administrativno osebje, usposobljeni komercialni poklici	sociokulturni poklici socialni delavci, osnovnošolski učitelji	tehnični poklici usposobljeni delavci v inženirskih poklicih, medicinski tehniki	lastniki malih podjetij z zaposlenimi	
delavski razred	usposobljeni uradniki usposobljeni tajniki, skladiščni uradniki	usposobljeni ponudniki storitev prodajalci, vzgojitelji, medicinske sestre	usposobljeni obrtniki, delavci električarji, gradbeni električarji	lastniki malih podjetij brez zaposlenih	
	rutinsko delo v pisarni delavci v klicnih centrih	rutinsko opravljanje storitev natakarji, čiščenje, varovanje	rutinsko kvalificirano delo operaterji strojev, poklici v tovrnem prometu		

Prvi jasen trend je nezadostna zastopanost delavskega razreda. S samo 12 poslanci, ki so opredeljeni kot kvalificirani delavci, ima ta skupina veliko manj sedežev, kot bi to pričakovali glede na njen demografski delež v širši slovenski populaciji. Poleg tega odsotnost nekvalificiranih delavcev v Državnem zboru poudarja strukturne ovire za vstop v parlament, s katerimi se soočajo nižji socialni in družbeni sloji. Skupine, kot so prekarni delavci, prodajalci in zaposleni v sektorju oskrbe – ki so bili med pandemijo COVID-19 pogosto označeni kot »ključni« –, v parlamentu sploh niso zastopane.

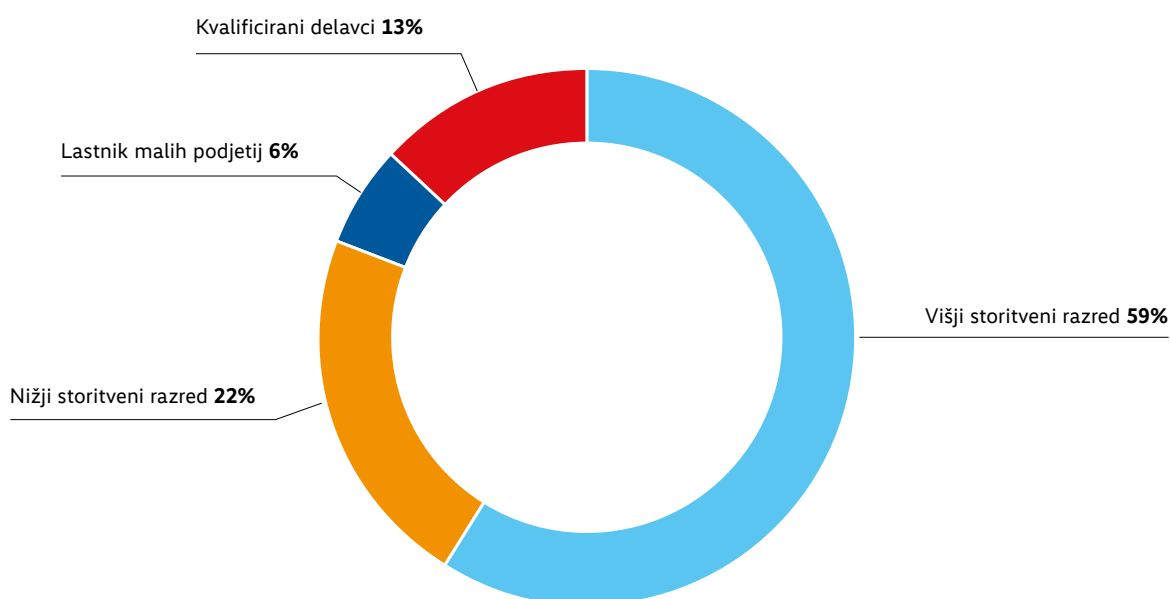
Z vidika strank se pojavljajo nekatere razlike, čeprav je prevlada višjega storitvenega razreda enotna v celotnem ideološkem spektru. Liberalci imajo največji delež poslancev iz višjega storitvenega razreda (25), pa tudi največ kvalificiranih delavcev (7), kar kaže na nekoliko bolj socialno mešani profil. Desnosredinska stranka prav tako kaže močno koncentracijo poslancev iz višjega storitvenega razreda (22) poleg 4 kvalificiranih delavcev. Skrajno levi in srednje levi stranki, za kateri se pogosto domneva, da sta bližje interesom delavskega razreda, se od tega vzorca ne razlikujeta bistveno: skrajna levica ima med svojimi poslanci le enega kvalificiranega delavca, srednja levica pa nobenega. Nepovezani poslanci sledijo podobnemu trendu, saj imajo pet predstavnikov višjega storitvenega razreda in tri predstav-

nike nižjega storitvenega razreda, vendar nobenega kvalificiranega delavca.

Na splošno ta poklicna struktura potrjuje idejo o »profesionalnem parlamentu«, v katerem so poti do političnih funkcij v veliki meri omejene na posameznike z visokošolsko izobrazbo in ustreznimi poklici iz strokovnega razreda. Medtem ko liberalci in – v manjši meri – desnosredinski politiki ponujajo omejene možnosti za vstop kvalificiranim delavcem, nobena stranka ne predstavlja delavskega razreda na način, ki bi odražal njegovo demografsko velikost v slovenski družbi. To neravnovesje krepi dojemanje politike kot elitnega poklica, ki ga oblikujejo tisti, ki so že uveljavljeni v višjem družbenem in poklicnem razredu.

Sestava parlamenta glede na družbeni in poklicni razred

Slika 6

Zaključek in priporočila

Ugotovitve tega poročila kažejo, da je slovenski parlament zaznamovan s sistematičnimi vrzelmi v demokratični zastopanosti. Mladi, ženske – zlasti mlajše ženske – in delavski razred so znatno premalo zastopani, medtem ko v parlamentarni politiki prevladujejo moški srednjih let s strokovnim in akademskim ozadjem. Izobrazba deluje kot mehanizem za omejevanje dostopa, ki omejuje dostop tistim, ki nimajo višje izobrazbe. Posledično obstaja nevarnost, da se Državni zbor ne bo več dojemal kot ogledalo družbe, ampak kot elitna institucija, ki jo oblikujejo ozke socialne in demografske skupine.

S socialnodemokratskega vidika te neenakosti v zastopanosti slabijo načelo politične enakosti. Demokracija ne more biti v celoti legitimna, če so veliki deli družbe – mladi, ženske in delavci – strukturno izključeni iz pomembnega parlamentarnega glasu. Parlament, ki ne odraža socialne raznolikosti svojih državljanov, tvega, da bo ponavljal politične agende, ki dajejo prednost interesom že tako privilegiranih skupin.

Da bi se približali bolj vključujoči in enakopravni demokraciji, bi bilo treba upoštevati naslednja priporočila:

1. Zastopstvo mladih in politična prenova

- Uvedba kvot za mlade ali rezerviranih mest za kandidate, mlajše od 30 let, na strankarskih listah, da se zapolni velika generacijska vrzel.
- Okrepitev mladinskih kril političnih strank ter zagotovitev finančne in organizacijske podpore mlajšim kandidatom.
- Reforma postopkov izbire kandidatov, da se stranke spodbudi k zaposlovanju in napredovanju mladih na vodilne položaje.
- Preučitev možnosti znižanja volilne starosti na 16 let v kombinaciji z boljšo državljansko vzgojo v srednjih šolah.

2. Enakost spolov onkraj kvot

- Prehod s sistema minimalnih kvot na sistem zadrge s spremembami volilnega sistema z uvedbo volilnih strankarskih list, na katerih se izmenjujejo kandidatke in kandidati, da se zagotovi resnična enakost spolov.
- Obravnavanje medsebojnih ovir s posebno podporo mladim ženskam in ženskam iz delavskega razreda ali manjšinskih okolij.
- Zagotovitev enakosti spolov na vodilnih položajih v parlamentarnih odborih in vodstvenih strukturah strank, ne le na kandidatnih listah.

3. Krepitev zastopanosti delavskega razreda

- Podpora politikam za vključujoče zaposlovanje kandidatov, da se pritegne kvalificirane in nekvalificirane delavce, zaposlene v sektorju oskrbe in tiste, ki delajo v osnovnih storitvah.
- Povečanje vloge sindikatov in civilne družbe pri imenovanju in podpiranju kandidatov iz delavskega gibanja in delavskega razreda.
- Vrnitev političnih strank, zlasti tistih iz leve sredine, h koreninam v zastopanju delavcev in zagotavljanje, da se skrbi delavcev neposredno izražajo v parlamentu.

K bolj reprezentativnemu parlamentu

Ugotovitve te študije kažejo na jasna neravnovesja v starosti, spolu, izobrazbi in poklicnem ozadju slovenskih poslancev, kar pomeni, da parlament ostaja prostor, ki ga obvladujejo starejši, visoko izobraženi člani strokovne službene skupine. Veliki deli družbe – zlasti mladi, ženske in delavski razred – se še naprej soočajo s strukturnimi ovirami pri zastopnosti. Odprava teh vrzeli ni le vprašanje pravičnosti, ampak tudi demokratične vitalnosti in zrelosti. Parlament, ki bi odražal raznolikost slovenskega prebivalstva, bi bil v boljšem položaju, da bi pridobil zaupanje državljanov, se odzival na njihove vsakodnevne skrbi in vodil državo skozi procese socialne in gospodarske preobrazbe. Zagotavljanje širše vključenosti zato ni le vprašanje števil, ampak pomeni tudi krepitev same demokracije.

Viri in literatura

1. Bovens, Mark A. P. / Wille, Anchrit (2017): *Diploma Democracy: The Rise of Political Meritocracy*, Oxford: Oxford University Press.
2. National Assembly (2025): *About the National Assembly (Composition and organization)*, Ljubljana: Državni zbor RS.
3. National Assembly (2025): *Deputies of the National Assembly*, Ljubljana: Državni zbor RS.
4. Oesch, Daniel (2006): *Redrawing the Class Map: Stratification and institutions in Britain, Germany, Sweden and Switzerland*, Houndmills / Basingstoke/ Hampshire / New York: Palgrave Macmillan.
5. SURS (2025): SiStat / *Prebivalstvo*, Ljubljana: Statistični urad RS.
6. UNESCO (2012): *International Standard Classification of Education ISCED 2011*, Montreal: UNESCO Institute for Statistics.

O avtorju

Jernej Štromajer je slovenski politolog. Bil je državni sekretar na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije pristojen za visoko šolstvo in znanost v 13. Vladi Republike Slovenije. Bil je tudi predsednik Dijaške organizacije Slovenije, namestnik predsednika Študentske organizacije Slovenije, član Sveta Vlade Republike Slovenije za mladino in član Sveta Vlade Republike Slovenije za študentska vprašanja. Bil je aktiven tudi v lokalni politiki v Sloveniji.

O Demokracijah neenakosti

Projekt **Unequal Democracies** je del pobude FES Democracy of the Future. Njegov glavni cilj je spodbujanje primerjalnega razumevanja, zakaj neenakost pri glasovanju in drugih demokratičnih procesih škoduje našim demokracijam.

V poročilih o posameznih državah ponujamo podrobnejše analize nacionalnih kontekstov z namenom oblikovanja in spodbujanja političnih priporočil za odločevalce.

The background image shows the exterior of the Slovenian Parliament building. It features a modern architectural style with large windows and a concrete facade. Two flagpoles are visible in the foreground, one with the Slovenian national flag (white, blue, and red) and another with a blue flag. The building is set against a clear blue sky.

Študija analizira sestavo slovenskega parlamenta septembra 2025 in razkriva strukturne neenakosti v zastopanosti. Mladi, ženske – zlasti mlajše ženske – ter delavski razred so močno podzastopani, medtem ko prevladujejo moški srednjih let z visoko izobrazbo in strokovnim ozadjem. Podatki kažejo, da parlament ne odraža demografske in socialne raznolikosti družbe, kar ustvarja demokratični primanjkljaj. Avtor opozarja, da izobrazba deluje kot ovira pri dostopu, in predlaga uvedbo kvot za mlade, sistem zadrge za spolno enakost ter aktivnejše vključevanje delavskega razreda prek sindikatov in strankarskih politik. Študija zaključuje, da bi bolj vključujoč in reprezentativen parlament krepil legitimnost ter vitalnost slovenske demokracije.

Podrobnejše informacije o tej temi lahko najdete na:

➔ fes.de